

Ambachtsheren Van Nederveen in Giessendam

Dit overzicht is gemaakt om te achterhalen welke Van Nederveen's precies ambachtsheren van Giessendam waren en om wat meer details over die familie te krijgen. Het is alleen gebaseerd op informatie die ik op het internet vond. Ik kan informatie op het internet hebben gemist en er kan meer informatie beschikbaar zijn in een bibliotheek.

De Alblasserwaard (voor 1383 "het Land tussen Lek en Merwede") werd tijdens de 10^e en 11^e eeuw ontgonnen. Het gebied behoorde tot het graafschap Holland. Een van de eerste dorpen was (Boven-)Hardinxveld, beleend aan de heren van Brederode, die in het kasteel Giessenburg woonden. Een deel van de grond in de Alblasserwaard was beleend aan de heren van Arkel, die in hun kasteel in Gorinchem woonden (dat net buiten de Alblasserwaard ligt). Zij leenden het door aan anderen.

Omdat het land relatief hoog lag, kon de afwatering aanvankelijk op natuurlijke wijze plaatsvinden via veenrivieren, maar daarvan ondervonden lagere gebieden hinder. In 1277 sloot graaf Floris V van Holland daarom een overeenkomst over de bedijking van de Alblasserwaard met de heren in dat gebied (zie de kaart hieronder). Hardinxveld en Giessen-Nieuwkerk deden in eerste instantie niet mee, maar sloten zich 4 jaar later alsnog aan.

Giessendam is in 1231 voor het eerst genoemd, maar daarmee is waarschijnlijk de dam bedoeld die in de veenrivier de Giessen is aangelegd. Rondom die dam ontstond later het dorp Giessendam, dat niet op deze kaart staat. Ook de ambachtsheerlijkheid Giessendam staat niet op deze kaart, maar maakte in 1277 deel uit van het ambacht "Olt Ghiese" (Oud-Giessen). Dat ambacht werd later gesplitst in Giessendam en Giessen-Oudekerk. Beide ambachten maakten gebruik van de kerk in Giessen-Oudekerk. Dat is waarschijnlijk de kerk die op deze kaart ten oosten van Olt-Ghiese is afgebeeld.

Bron: geschiedenisalblasserwaard.wordpress.com.

Belening met land in Giessendam

Jaar	Land in Giessendam	Opmerkingen	Opmerkingen RN
1411	Willem Gerritsz van Nederveen (IV-c pag. 21 Nederveenboek), 1411 beleend met land in Giessendam.	Bron is niet vermeld in het Nederveenboek. Bij zoeken op het internet geen bron gevonden (niet in leenregisters Holland Alblasserwaard en niet in leenregisters Arkel Alblasserwaard). Omdat de informatie summier is, is dit misschien gebaseerd op een register met alleen betalingen van bijv. cijzen.	In de leenregisters vinden we nergens een belening terug van Willem. In de periode 1411-1451 was het land van de Dijkgraven van de Alblasserwaard. Wellicht vinden we het antwoord nog in de mappen van Bob Nederveen.
1427	Op 21 juli 1427 doen keerslieden uitspraak in een geschil tussen enerzijds Jacob Hamert van Houweningen en anderzijds Tielman die Moelner en Jan van Nederveen . Het geschil betrof 5½ morgen land in Giessendam geheten Willem die bastert halve hoeve. Jacob kreeg de (hele) halve hoeve en de helft van de grond die Tielman van der Donck “geplant” had aan die halve hoeve voordat Nelle Willem Basterts wijf gestorven was (als ik het goed begrepen heb).	Akte geciteerd op pag. 249 Nederveenboek. Ik veronderstel dat het ging om een geschil over de erfenis van Willem die Bastert en zijn vrouw Nelle. Jan van Nederveen zal samen met Tielman die Moelner de andere helft hebben gekregen van de grond die aan de 5½ morgen was “geplant” (drooggelegd?). Tielman die Moelner zal behoren tot de familie Molenaer (later besproken bij het ambacht Giessendam). Zijn relatie tot Jan is onduidelijk. Mogelijk waren hun (schoon)moeders erfgenamen van Willem die Bastert of juist van Tielman van der Donck. Deze Jan betreft waarschijnlijk Jan Jansz van Nederveen geboren 1380-1390 (V-c pag. 21), die trouwde met Johanna Willems van Nederveen, dochter van de hiervoor vermelde Willem Gerritsz. Zijn vader Jan Gerritsz (IV-d pag. 21) geboren 1350-1360 lijkt te oud en zijn zoon Jan (pag. 22) geboren 1410-1420 te jong.	Al voor de Elisabethsvloed zien we de familie Nederveen in de Alblasserwaard. Wellicht om te helpen bij het herstellen van de dijken. Deze waren er immers slechter aan toe dan die van de ZuidHollandse of Grote Waard, die in 1421 onderliep. Dit gaat idd om Jan Jansz 1380
1434	Jonckvrouw Wendelmoed Godschalckdr van Wijk, weduwe van Willem die Moolnaar, nu getrouwd met Dirck van Boort, wordt op 3 oktober 1434 beleend met 4 morgen	Bron: leenregisters Arkel Alblasserwaard nr. 39. Zie de latere belening van deze 4 morgen aan Johanna Willems in 1439, waarbij niet is vermeld of ze dit erfde of kocht. Wendelmoed moet deze 4 morgen nog voor het begin van de Arkelse Oorlogen in 1401	Was de moeder van Johanna Willems wellicht een kleindochter van deze Willem de Moolnaar en Wendelmoed Godschalckdr van Wijk, gezien het kleine tijdsverschil is dit wel aannemelijk, maar niet met zekerheid vast te stellen. Dan zou het gaan om een

	land in ambacht Giessendam “zoals zij ... had gehouden van Jan van Arkel”. De 4 morgen grenst aan een hoeve die was van Willem Hendriksz Moolnaar.	hebben verkregen (waarover later meer). Dit kan dus niet het land betreffen waarmee Willem in 1411 werd beleend.	dochter van Willem Moolnaar en Wendelmoed Godschalksdr van Wijk
1438	Op 5 augustus 1438 “cataengierde” Daniel Jacopssoen voor schepenen van Dordrecht de verkoop door Jan van Nederveen van “lande geleghen aan die Ghiesen” aan paepheijne Cleissoen. Hij deed dit met een schepenbrief “van sculde die hij heeft sprekende op Jan voorss”.	Akte geciteerd op pag. 250 Nederveenboek. Onduidelijke akte. Niet zeker dat het gaat om Giessendam. Betekent “cataengierde” dat Daniel de verkoop ongedaan maakte vanwege een schuld van Jan aan hem? Was Daniel de zoon van Jacob Hamert van Houweningen genoemd in de uitspraak uit 1427? Dit kan Jan Jansz V-c (als die nog leefde) of zijn zoon Jan betreffen (nu wel oud genoeg).	Cataengierde is een verschrijving van Catane hier die; dat wil zeggen dat het een eenmalige bekentenis is. Meestal gebeurt dit onder dwang.
1439	Jan Jans van Nederveen , heer van Giessendam 1450-, zoon van Jan Jan V-c (pag. 22) en van Johanna Willems van Nederveen, 1439 beleend, voor zijn moeder, met 4 morgen land te Giessendam (pag. 22).	Akte 10 april 1439 geciteerd pag. 250 Nederveenboek, waarin beleend wordt “Joncfr. Jan van Nederveen mit Jan huer soen”. Belening 10-4-1439 in leenregisters Arkel Alblasserwaard nr. 39: “Jan van Nederveen voor Janne van Nederveen, zijn moeder”. Omdat de 4 morgen land later worden geërfd door zoon Floris van Johanna Willems, begrijp ik dat Johanna Willems en haar zoon de 4 morgen niet samen hebben verkregen, maar dat zoon Jan alleen als voogd van zijn moeder is verschenen. Dat maakt het waarschijnlijk dat zijn vader inmiddels was overleden. Ook het Nederveenboek gaat ervan uit dat Jan Jansz (V-c pag. 21) voor 10 april 1439 is overleden. In deze akte is niet vermeld of Johanna de 4 morgen had gekocht of geërfd. In de akte is sprake van een getoonde brief. Die brief betrof waarschijnlijk de overdracht door Wendelmoed Molenaer-van Wijk aan Johanna.	Toch bestaat er twijfel of de man van Janne is overleden, het kan ook zijn dat Willem wel eigenaar van Giessendam is geweest en dat dit stuk niet voor Jan , maar voor Janne is bestemd, en zoon Jan doet daar dan als plaatsvervanger hulde voor. Dit kan ook verklaren waarom er zowel in 1450 als in 1451 een belening is van Giessendam waarbij twee keer een Jans Nederveen beleend wordt Dit betekent dat het leen waarschijnlijk via haar vader Willem loopt, wat zou betekenen dat hij wellicht wel al grond had of als als heer ergens vermeld is geweest, maar wij deze bron nog niet hebben gevonden. Vast staat wel dat het leen niet komt via vaders zijde Jan Jansz. Mogelijk dat de moeder van Janne Willems van Nederveen van invloed is geweest. Zij is de vrouw van Willem Gerritsz van Nederveen en haar naam is nu nog onbekend.
1451	Adriaan Jansz van Klootwijk (de tweede man van Johanna Willems van	Bron: leenregisters graven van Blois nr. 200 Bron: leenregisters Arkel Alblasserwaard nr. 26	Hier zien we weer de familie Moolnaar terugkomen,

	<p>Nederveen) wordt op 24 maart 1451 beleend met de oostelijke helft van een hoeve in Giessen (Oudkerk buitendams, groot 11½ morgen) en met 12 morgen land in Giessenkerk die daaraan grenzen. Beide lenen worden overgedragen door Jan Hendriksz die Moolnaar, die deze in 1447 had geërfd van zijn onmondige neefje Willem Willemsz die Moolnaar van Strijen. (Diens vader Willem had de halve hoeve in 1402 geërfd van Pieter die Moolnaar, zoon van Jan die Moolnaar van Strijen. Pieter had een broer Bartout.)</p>	<p>De tweede man van Johanna koopt dus grond die afkomstig was van hetzelfde echtpaar als de 4 morgen die Johanna in 1439 verkreeg. Willem Hendriksz die Moelnaer van Strijen was in 1415-1417 schepen van Dordrecht (collectiegroesbeek). Schepenen waren meestal van middelbare leeftijd, dus is het hoogst onwaarschijnlijk dat Johanna (geboren 1380-1390) van hem heeft geërfd via haar onbekende moeder. Al is dat theoretisch wel mogelijk, als Willem heel jong was toen hij die dochter kreeg en heel oud toen hij zijn zoon Willem kreeg.</p>	
1452	<p>Jan van Nederveen, zoon van Jan Jansz van Nederveen (V-c pag. 21) en Johanna Willems van Nederveen. Jan is in 1450 of 1451 beleend met het ambacht van Giessen inclusief 1½ hoeve. Jan draagt op 1 januari 1452 de Hofhoeve over aan zijn stiefvader Adriaan van Klootwijk, behalve “5 morgen voor Jan van Nederveen, bij dode van Jan, zijn vader”.</p>	<p>Bron: leenregisters Holland Alblasserwaard nr. 12A. Hier opgenomen i.v.m. de Hofhoeve, het ambacht wordt later besproken. De Hofhoeve zal hebben bestaan uit de 1½ hoeve plus de 5 morgen die Jan van zijn vader had geërfd. Misschien betrof dat de grond die aan de orde was in de uitspraak uit 1427. Maar in ieder geval is duidelijk dat niet alleen moeder Johanna Willems grond in Giessendam had, maar ook vader Jan Jansz Gerritsz.</p>	

1469	Jan van Klootwijk wordt op 11 mei 1469 beleend met de oostelijke helft van de hoeve in Giessen Oudkerk buitendams na de dood van zijn grootvader Adriaan van Klootwijk.	Bron: leenregisters graven van Blois nr. 200 Dit betreft niet de Hofhoeve van Jan van Nederveen, maar de halve hoeve die Adriaan van Klootwijk in 1451 van de familie Molenaer had gekocht.	
1471	<p>Floris van Nederveen heeft de 4 morgen land van zijn moeder Janne geërfd, en draagt die direct over aan Jan Pietersz. Het Nederveenboek vermeldt geen zoon Floris van Johanna Willems (pag. 22), maar gaat ervan uit dat kleinzoon Floris de 4 morgen van zijn oma heeft geërfd.</p> <p>In de cursieve tekst staat dat er aanwijzingen zijn dat Jan Pietersz de zoon was van de Pieter die als zuigeling uit de Sint-Elisabethsvloed werd gered.</p>	<p>Citaat akte op pag. 22 Nederveenboek. Belening 5-10-1471 leenregisters Arkel Ablasserwaard nr. 39. Johanna Willems is hierin jonkvrouw Jan/Janne genoemd.</p> <p>Jurriaan van Tol veronderstelt in zijn boek "Een ander over Giessendam" (pag. 20) dat het in werkelijkheid ging om de kleinzoon Floris van jonkvrouw Janne, die later het ambacht Giessendam erfde van zijn vader Jan. Maar bij Van Tol was niet bekend wie jonkvrouw Janne was. Ik denk dat Floris wel degelijk haar zoon was, omdat dit verklaart waarom ook in de volgende generaties de naam Floris voor komt. De eerste Floris in de familie was de zoon van Jan Gerritsz (IV-d pag. 21), waarschijnlijk vernoemd naar de vader van diens onbekende vrouw. Jan Jan Gerritsz (V-c) en zijn vrouw Johanna Willems van Nederveen kunnen daarom heel goed een zoon Floris hebben gehad die naar deze oom is vernoemd. Dat verklaart dan ook waarom Jan en Willem, de andere zonen van Jan en Johanna Willems, allebei een zoon Floris hebben genoemd. Die zullen ook zijn vernoemd naar hun oom.</p>	Voor mij is nog niet bewezen dat er sprake is van een zoon en een kleinzoon zie eerdere onderbouwing
1494	Jan Pietersz draagt de 4 morgen land over aan Pieter Jansz van Ammers voor diens zoon Pieter.	Belening 1-3-1494 leenregisters Arkel Ablasserwaard nr. 39. Jan Pietersz kan dus ook een Van Ammers zijn geweest. Ammers lag in het noorden van de Ablasserwaard. Jan Pietersz van Nederveen woonde in Dinther (NB), op 50 km en een paar rivieren afstand.	m.i. is dit geen Nederveen. Hij is als zodanig ook niet opgenomen op de website

De ambachtsheren van Giessendam

Jaar	Ambachtshere	Opmerkingen	
1322	Het latere ambacht Giessendam maakt nu nog onderdeel uit van het ambacht Oud-Giessen, dat beleend is aan de familie Molenaer. Vanwege problemen met de dijken geeft de graaf van Holland rechten en wetten uit voor dat ambacht Oud-Giessen	Bron: Charterboek volume 2 Voor de familie Molenaer wordt ook de naam "Van Giessen" gebruikt. Volgens het boek "Een en ander over Giessendam" van Jurriaan van Tol werd deze familie genoemd naar het ambt van beheerder van de molens in de Alblasserwaard.	Zie bijlage heren van Giessendam en Giessen Oudekerk
1369	Er zijn a.g.v. de Hoekse en Kabeljauwse twisten geen volwassen Molenaers meer in leven. De voogden van de onmondige kinderen "van Ghiesen" kunnen niet voldoen aan de dijkverplichtingen en doen daarom afstand van het ambacht Oud-Giessen door "de spade in de dijk te steken". De graaf van Holland beleent het ambacht op 13 mei 1369 aan vijf ridders uit de Alblasserwaard: Otto heer van Arckel, Reynoud van Brederode heer van Gennep, Jan van Ameyde, Jan van Langerak en Harper van Liesvelt. Ze betalen hiervoor 1400 Hollandse gulden.	Bron: collectiegroesbeek Bron: Geschiedenis van de gemeente Giessendam, archieff Giessendam Met het nieuwe Giessen zal Giessen-Nieuwkerk zijn bedoeld of een niet meer bestaand dorp ter plaatse van het kasteel Giessenburg. Niet te verwarren met het ambacht Giessen in het land van Altena (NB), dat overigens in 1305 en 1321 ook even in handen was van de familie Molenaer (wikipedia).	
1373	Jvr van der Ameyde, heer Jan van Langerak en heer Herber van Liesvelt dragen elk 1/5 ^e deel van "het goed van Ghiessen" over aan Otto heer van Arckel.	Bron: collectiegroesbeek . Het ambacht Oud-Giessen is nu dus voor 4/5 ^e in handen van Otto van Arkel en voor 1/5 ^e van de familie van Brederode.	
1382	Otto van Arkel en Willem van	Bron: Geschiedenis van de gemeente	

	Brederode splitsen op 8 december 1382 het ambacht Oud-Giessen. Otto van Arkel krijgt het westelijk deel (het ambacht Giessendam) en Willem van Brederode het oostelijk deel (het ambacht Giessen-Oudekerk).	Giessendam, archief Giessendam . Bron: leenregisters Holland Alblasserwaard : nr. 12 ambacht Oud-Giessen gesplitst in 12A (ambacht Giessendam en Zweenspolder), 12B (later genaamd Giessen-Oudekerk) en 12C (halve korentiende van Giessenkerk en Giessendam).	
1401-1412	Jan V van Arkel is zijn vader Otto opgevolgd als Heer van Arkel. Hij begint in 1401 de Arkelse oorlogen. In dat jaar worden al zijn bezittingen geconfisceerd door de graaf van Holland. Jan plundert o.a. de Alblasserwaard. De Arkelse oorlogen, die vooral in het Land van Arkel worden uitgevochten, eindigen in 1412.	Bron: Wikipedia - Arkelse oorlogen Uitgebreider: Het einde van het eerste Arkelse tijdvak (pag. 53) , zie ook de kritiek in het artikel daarna. Jan van Arkel zal ook het ambacht Giessendam van zijn vader Otto hebben geërfd. Dat ambacht zal in 1401 ook zijn geconfisceerd. Onduidelijk is of Jan ook zijn eigen ambacht Giessendam heeft geplunderd (na confiscatie?).	
1408	Graaf Willem VI van Holland draagt op 14 mei 1408 aan zijn "zuster" Vrouwe Margarita van Kleef over de goederen in de Alblasserwaard die vroeger van de kinderen van Giessen waren en die de heer van Arkel daarna had aangenomen, waaronder Giessendam. Na haar overlijden zal het weer terug gaan naar Willem.	Bron: Groot Charterboek Mieris deel 4 pag. 99 . Uit pag. 132 en 174 blijkt dat het gaat om zijn stiefmoeder, die hiermee de leenvrouwe werd. Zij overleed in 1411, zodat Willem VI toen weer de leenheer van Giessendam werd.	
1411	Willem Gerritsz van Nederveen (IV-c pag. 21 Nederveenboek), ambachtsheer van Giessendam, 1411 beleend met land in Giessendam.	Geen bron gevonden waaruit blijkt dat Willem ambachtsheer van Giessendam was. Belening met land is in ieder geval niet hetzelfde. Onduidelijk is of Margaretha van Kleef dit land nog beleend heeft. Dit leen komt niet voor in haar leenregisters Huis te Kleef , maar die zijn ook niet compleet.	Zie voor de beleningen de pagina's uit het boek van Peter de Jong. Wat daar wel staat vermeld is dat er nog de mogelijkheid was dat in afwachting van de afronding van de werkzaamheden van Dijkherstel, wellicht al toezeggingen zijn gedaan door middel van onderbeleningen die volledige beleningen ouden worden na afloop van de

1412	<p>Graaf Willem VI van Holland beleent op 14 april 1412 Arnoud van Gent na overdracht door Walraven, heer van Brederode, met:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) De dorpen Giessendam, Moesiebroek en Polre met bijbehorende heerlijkheden (nr. 12) 2) Het dorp Nieuwerkerk (nr. 30, Giesen-Nieuwerkerk) 3) Een huis in hofstede in Giessen (nr. 31). Dit betrof kasteel Giessenburg. 	<p>Bron: leenregisters Holland Alblasserwaard. Bron: Groot Charterboek Mieris deel 4 pag. 199 (op pag. 222 het kasteel Giessenburg). Hier droeg Walraven van Brederode dus o.a. het ambacht Giessendam over aan Arnoud van Gent, terwijl dat ambacht niet van hem was maar van Jan van Arkel. Was het na de confiscatie aan Walraven beleend? Arnoud van Gent krijgt overigens in 1434 ook nog het ambacht Giessen-Oudekerk (12B), waarvan Walraven van Brederode afstand had gedaan door de spade te steken. Diens in 1409 aangewezen eerste opvolger kon ook niet aan zijn dijkverplichtingen voldoen.</p>	<p>werkzaamheden.</p> <p>Er is al door diverse kenners/specialisten vastgesteld dat een verschrijving is geweest, zoals al eerder gezegd lag de verdeling rondom Giessen niet zo eenvoudig en onstonden er diverse verschrijvingen en misverstanden. Arent van Gent is nooit heer van Giessendam geweest. Wel van kasteel de Giessenburgt en Giessen- Nieuwkerk</p>
1413	<p>Graaf Willem VI van Holland geeft op 25 juli 1413 de heerlijkheden in Giessen in de Alblasserwaard die van Jan van Arkel waren (waaronder Giessendam) aan Heer Aernt van Leyenborch, Jan van Langerack en de ambachtsheren in de Alblasserwaard, die hebben aangeboden de dijken te beheren. [Arnout heer van Leyenberg was in 1413 ambachtsheer van Goudriaan, zie leenregisters Alblasserwaard nr. 32. Goudriaan en Langerak liggen allebei in de Alblasserwaard.]</p>	<p>Bron: Groot Charterboek 4 pag. 243. Hiermee heeft de graaf van Holland het ambacht Giessendam dus voor de tweede keer beleend. Waarschijnlijk had men inmiddels ontdekt dat het ambacht Giessendam niet van Walraven van Brederode was maar van Jan van Arkel. Die was naar Gelre gevlucht. Als hij het ambacht had doorbeleend, zal de ambachtsheer zijn bondgenoot zijn geweest en dus ook gevlucht of gevangen genomen. Dat betekende dat er niemand meer was die verantwoordelijk was voor het onderhoud van de dijken. Omdat daardoor ook de andere ambachten in de Alblasserwaard gevaar liepen, zullen de andere ambachtsheren hebben aangeboden het ambacht Giessendam samen te gaan beheren.</p>	<p>Mogelijk heeft Willem van Nederveen dit stuk in onderleen verkregen van de dijkgraven. Hiermee droegen ze een stuk praktische zaken over aan de onderleenheer, maar bleven zelf verantwoordelijk. Als Willem van Nederveen zich ergens als Heer gepresenteerd heeft, zal het in onderleen zijn geweest.</p>

1415	Graaf Willem VI van Holland kent op 2 maart 1415 opnieuw een erfleen toe aan Arent van Gent i.v.m. de dorpen (waaronder Giessendam). Verwezen wordt naar de eerdere oorkonde waarin Arent al was beleend.	Bron: Groot Charterboek 4 pag. 314 . En toch weer de dubbele belening! Heeft een klerk zonder nadenken de vorige akte overgeschreven? De reden voor deze oorkonde is mij niet duidelijk. Het gaat niet om herbelening door een nieuwe graaf. Willem VI overlijdt in 1417 en wordt opgevolgd door zijn dochter Jacoba van Beieren. Zij raakt in oorlog met haar oom Jan.	Het betreft geen dubbele belening, maar idd een verschrijving. Arent van Gent is nooit geen heer van Giessendam geweest, wel van de Giessenburgt en Giessen-Nieuwkerk
1421	Jan van Beieren, graaf van Holland, bevestigt op 8 augustus 1421 de eerdere belening van alle goederen van Giessen die aan de kinderen van Giessen toebehoorden, te weten Giessen, Molenaarsgraaf, oude Alblas en Alblasserwaard.	Bron: Groot Charterboek 4 pag. 593 . In deze oorkonde is niet vermeld aan wie werd beleend. Giessendam is niet uitdrukkelijk genoemd maar valt onder de Alblasserwaard. Hier gaat het wel om herbelening door een nieuwe graaf, want Jacoba van Beieren heeft de oorlog verloren en een deel van Holland aan haar oom Jan moeten verpanden.	Giessendam viel vanaf dat moment in handen van de Dijkgraven van de Alblasserwaard. Niemand stond te springen om dit stuk dijk te belenen. Dit had te maken met het feit dat er tussen de rivier en de dijk een stuk moeras lag de zogenaamde Poeylen, die er voor zorgde dat de dijk ter hoogte daar veel te lijden had van een slechte ondergrond, en dijkbeheer dus moeilijk en kostbaar was.
1431	<i>Jacoba van Beieren beleent op 25 februari 1431 Henrik van Liesvelt met de goederen die hij van zijn vader Heer Gerrits van Eemskerke en van Liesveld heeft geërfd.</i>	Bron: Groot Charterboek 4 pag. 999 (eindigt in september 1436, deel 5 bestaat niet). leenregisters Holland Alblasserwaard nr. 34: een huis in Groot-Ammers 25-2-1432 geërfd door Hendrik van Liesveld bij dode van heer Gerard van Heemskerk en Liesveld zijn vader. (Opgenomen omdat de heer van Liesveld later een rol speelt.)	
1450	Nederveenboek: Jan Jans van Nederveen , heer van Giessendam 1450-, zoon van Jan Jan van Nederveen (V-c pag. 22) en Johanna Willems van Nederveen.	Bron: Boek Jurriaan van Tol – Een en ander over Giessendam, pag. 19: “Dit leen werd door JAN VAN NEDERVEEN aan de Majesteit opgedragen op 18-3-1450, “hebbende den eygendom hem aan gecomen bij cavelinge in den Alblasserwaard mitten gemeenen luyden, gedaen van de goeden van de Moleneringe”	De werkzaamheden waren ten einde en Giessendam werd weer beleend. Dit maal aan Jan van Nederveen, Jansz. Dit kan zowel de oude Jan, echtgenoot van Janne zijn als zijn zoon. Het is niet onwaarschijnlijk dat dit de oude Jan betreft, en dat zoon Jan een jaar later beleend wordt.

1451	<p>Op 18-3-1451 wordt Jan van Nederveen beleend met de ambachtsheerlijkheid van Giessendam en Zweenspolder (met 1½ hoeve, de halve visserij van Giessen en de halve smaltiende van Giessendam tot Zweenskade) “bij opdracht zoals verkregen van de dorpen Liesveld en Giessen, die verkregen bij kaveling met die van de Alblasserwaard op het goed van de Moolneringen”. De halve smaltiende ruilt hij direct met Arnoud van Gent.</p> <p>Op dezelfde datum wordt Gerard Paulusz beleend met de halve korentiende van Giessenkerk en Giessendam (12C) “bij opdracht zoals gekocht van de dorpen in de heerlijkheid Langerak en Sliedrecht, die voor hun deel aankwam van de Moolnaars, die de spade staken”.</p>	<p>Bron: leenregisters Holland Alblasserwaard nr. 12A.</p> <p>Beide bronnen vermelden dus 18 maart, maar de een 1450 en de ander 1451. Het moet hier gaan om Jan de zoon van Jan Jansz van Nederveen (V-c pag. 21) en Johanna Willems van Nederveen, want zijn vader moet al voor 1439 zijn overleden.</p> <p>Ik denk dat de ambachtsheren die in 1413 Giessendam samen hebben verkregen, bij deze verkaveling hun gezamenlijke leen hebben verdeeld. De niet genoemde ambachtsheren (in ieder geval Goudriaan) zullen geld hebben gekregen. Ook het dorp Giessen draagt Giessendam hier over, dus moet Arnoud van Gent als heer van Giessen hebben behoord tot de ambachtsheren die in 1413 samen het ambacht overnamen. Arnoud van Gent zal dus hebben beseft dat Walraven van Brederode niet bevoegd was Giessendam aan hem over te dragen.</p>	<p>De oude Jan is hier overleden en een jaar later wordt zijn zoon beleend.</p>
1452	<p>1-1-1452: Adriaan van Klootwijk, die verkrijgt van Jan van Nederveen, zijn schoonzoon, bij opdracht met de halve ambachtsheerlijkheid van Giessendam, de halve smaltiende aldaar en de gehele Hofhoeve aldaar behalve 5 morgen voor Jan van Nederveen, bij dode van Jan, zijn vader.</p>	<p>Bron: leenregisters Holland Alblasserwaard nr. 12A.</p> <p>Schoonzoon is hier in de betekenis stiefzoon gebruikt, want Adriaan was de tweede man van Johanna Willems van Nederveen, moeder van Jan. Verkreeg Adriaan voor zichzelf of namens zijn vrouw?</p> <p>Ik neem aan dat het “bij dode van Jan, zijn vader” alleen betrekking heeft op de 5 morgen land die onderdeel uitmaakten van de Hofhoeve in Giessendam. Als het toch Jan Jansz (V-c) was die het ambacht in 1450/145 verkreeg, dan moet hij wel heel snel daarna</p>	<p>Hier wordt de dood van Jan Sr pas vermeld, het is dus aannemelijk dat Janne's man pas in 1451 is overleden en niet al in 1439. Omdat deze belening officieel loopt via moeders zijde (Janne Willems), wordt zijn stiefvader er ook mee beleend. Ze is dus idd vrij snel hertrouwd. Al kon het ook gebeuren dat tussen overlijden en belenen ook een groot tijdsverschil zat. Adriaan verkrijgt het stuk van Jan van Nederveen en niet van de Graaf, dus is het in onderleen en is hij derhalve geen heer van Giessendam. Vermoedelijk om in het onderhoud van zijn vrouw te voorzien.</p>

		zijn overleden en moet Johanna Willems al heel snel daarna zijn hertrouwd.	
1452	Op 9 maart 1452 geeft Adriaen van Cloetwicc procuratie aan Guijot de Cotere voor een procedure tegen Jan van Nederveen voor het Hof van Holland i.v.m. "heerlichen ende goederen als hem in voorleden tijden bij Heijndrick van Hemskercke, heer van Lieveld, overgegeven zijn", die Jan door Adriaen liet gebruiken.	Akte geciteerd op pag. 251 Nederveenboek. Daarna akten over de procedure, niet vermeld hoe die procedure is afgelopen. Dit moet de ambachtsheerlijkheid Giessendam betreffen, die Jan heeft verkregen van de "dorpen" (ambachten) Liesveld en Giessen	Blijkbaar botert het niet helemaal mbt de eerdere afspraken. Waarom wordt niet duidelijk. Later blijkt wel dat het deel van Adriaan terugvalt aan de familie Nederveen
1469	Nederveenboek pag. 22: Floris Jansz van Nederveen , zoon van Jan Jansz (zoon van Jan Jansz V-c en van Johanna Willems van Nederveen), heer van Giessendam, in 1469 beleend met het ambacht Giessendam	Bron: leenregisters Holland Alblasserwaard nr. 12A: 11-5-1469: Floris van Nederveen bij dode van Jan, zijn vader. NB: Op dezelfde datum liet ook Jan van Klootwijk in de leenregisters inschrijven dat hij de halve hoeve van zijn opa Adriaan van Klootwijk had geërfd. Bij de 4 morgen van Johanna Willems gebeurde dat pas in 1471, dus heeft zij waarschijnlijk haar tweede man en haar zoon Jan overleefd.	Dit is de zoon van Jan Jansz 1380, schepen in Heusden en (itt wat in Nederveenboek staat ongehuwd) getrouwd met een Heil (Spiering van Well ?). Hadden hoogstwaarschijnlijk geen kinderen waardoor belening overgaat op zijn broer Willem van Nederveen zijn overleden ca 1491/1492. De naam Heil komt uit het doodboek van Heusden
1476	" Floor van Nederveen d. Ambachts Heerlickheijt van Ghiesendam mit alle deze Heerlickheijt ende toebehooren." "Adriaen van Cloetwijck die helfte vande Heerlickheijt van Ghiesendam mit hoeren toebehoeren ende mitt halve Smaltienden aldair."	Bron: Valor Feodorum 1476 (digitale pagina's 20 en 23), met lenen die zijn "aangebracht" in 1476. De vermelding van Adriaan is heel vreemd, omdat hij in 1469 al niet meer leefde. Volgens klootwijk.net had Adriaan geen zoon of kleinzoon Adriaan die het halve ambacht als erfenis kan hebben geclaimd. Kleinzoon Jan Reynaerts, in 1519 overleden, moet volgens die site zijn enige erfgenaam zijn geweest. Ik veronderstel dat in de versie 1476 van het Valor Feodorum ook lenen uit het verleden zijn ingeschreven die in de eerdere	Valor Feodorum staat erom bekend om oude beleningen ook te benoemen. Mogelijk zijn de genoemde toebehoren juist de zaken die voorheen onder Adriaen van Cloetwijck vallen. De overige punten ben ik geheel met je eens

		<p>versie niet waren gemeld.</p> <p>Hoe dan ook komt het halve ambacht van Adriaan van Klootwijk later in de leenregisters niet meer voor, maar wordt telkens het hele ambacht beleend aan de opvolgers van Floris. Ik neem daarom aan dat Adriaan het halve ambacht niet voor zichzelf had verkregen (dan zou zijn kleinzoon die helft hebben geërfd), maar namens zijn vrouw Johanna Willems, zodat Floris ook haar helft heeft geërfd of gekregen. Of Adriaan heeft de procedure tegen zijn stiefzoon verloren en moest daarom zijn helft weer teruggeven.</p>	
1491	<p>Nederveenboek pag. 22: Willem Jansz van Nederveen, heer van Giessendam (1491), geb. 1440-1450, beleend met het ambacht Giessendam 13 juli 1491 (na overgift door zijn broer Floris).</p>	<p>Bron: leenregisters Holland Alblasserwaard nr. 12A</p> <p>De overdracht door Floris is hierin gedateerd op 15 juli 1491, maar het is mogelijk dat de akte van overdracht op 13 juli was en dat die op 15 juli in de leenregisters is ingeschreven.</p>	<p>Willem Jans, broer van Floris bij leven overgedragen door Floris.</p>
1503	<p><i>Ridder Arnout Nikolaasz van de Werve verkrijgt op 18 mei 1503 het ambacht Giessen-Oudekerk.</i></p>	<p>Bron: leenregisters Holland Alblasserwaard nr. 12B. Vermeld omdat zijn dochter Anna trouwde met Jan Jansz van Nederveen uit de Bredase tak (VII-b pag. 19).</p>	<p>De beleningen van Giessendam en Giessen Oudekerk waren apart. Dit waren vanaf het begin twee ambachten, met ieder hun eigen verdeling. Dit heeft geduurd tot 1802.</p>
1513	<p>Nederveenboek pag. 22: Willem Jansz van Nederveen tochtte zijn vrouw (Machteld, dochter van Arend de Jeude, ambachtsheer van Hardinxveld) 1512 met de heerlijkheid Giessendam.</p>	<p>Bron: leenregisters Holland Alblasserwaard nr. 12A</p> <p>19-5-1513: "Lijftocht van Machteld, dochter van Arnout de Jeude, gehuwd met Willem van Nederveen, op 40 pond groten vlaams". Een lijftocht werd vaak bij het huwelijk gevestigd als onderdeel van huwelijkse voorwaarden. Willem was in 1513 al 70 à 80 jaar oud. Twee jaar later kreeg hij zijn enige zoon.</p>	<p>Trouwde idd pas op late leeftijd met de dochter van de heer van Hardinxveld. Het komt voor mij over als een volledig gearrangeerd huwelijk. Hij was mogelijk al een jaar of 70 oud toen hij trouwde met de ca 30 jaar jongere Machteld.</p> <p>Zij kregen twee kinderen Josine en Arent. Jozine zien we later terug als zij diverse keren hulde doet voor de zoon van haar broer Arent. Meer info over Arent, Josine en Willem: Zie notitie</p>

1514	<p>Gijsbert Janszoon, schout van Giessendam, en een aantal gezworenen verklaren op 29 januari 1514 dat Giessendam en Giessen-Oudekerk samen 54 “haertsteden” hebben, waarvan 14 of 15 arm. Giessendam is 881 morgen groot. Ze mogen hun bier alleen in Dordrecht halen. Ze hebben 12.000 gouden guldens moeten betalen om 42 gevangenen tijdens de oorlog vrij te kopen.</p> <p>Pag. 561 (dig. 593) Giessen-Nieuwkerk: 36 haertsteden waarvan 10 of 12 arm, en 3 huizen verbrand bij de laatste oorlog. Groot 750 morgen.</p>	<p>Bron: Informatie 1515 pag. 548 (dig. 580). Bronnen: HetKontaktAblasserwaard en Binnenwaard: de Geldersen teisterden de Ablasserwaard in 1513 en 1516; inwoners van Hofwegen verklaarden dat al hun 11 haertsteden in juli 1513 door de Geldersen waren afgebrand. (Inderdaad op pag. 558, dig. 590.) Bron: Gelderse oorlogen 1502-1543. Bron: Wikipedia - Maarten van Rossum: Maarten van Rossum brandt in 1516 dorpen in de Ablasserwaard af, o.a. Bleskensgraaf. Bron: biografischwoordenboek gelderland: valt in 1516 Nieuwpoort aan, maar moet vluchten en zijn harnas achterlaten.</p>	
------	---	--	--

1522	<p>Nederveenboek pag. 22: Aernt Willemsz van Nederveen beleend met het ambacht Giessendam in 1522. Adriaan van Nederveen voor Arnout van Nederveen bij dode van Willem, diens vader, verkrijgt Giessendam.</p>	<p>Bron: leenregisters Holland Alblasserwaard nr. 12A 18-12-1522: Adriaan van Nederveen voor Arnout van Nederveen bij dode van Willem, diens vader. Ook in de akte van dezelfde datum voor de tienden van Nederveen (geciteerd en afgebeeld op pag. 23 Nederveenboek) treedt Aeriaen van Nederveen op als voogd van de 8-jarige Arnout. Adriaan was de zoon van Philip Jansz, die op pag. 24 (VII-c) nog is vermeld als zoon van een andere Jan. Dat is inmiddels op de website van de Stichting van Nederveen gecorrigeerd: Philip was de zoon van Jan zoon van Jan Jansz (V-c) en Johanna Willems, de eerste ambachtsheer van Giessendam dus. Zijn zoon Adriaan (VIII-b), die in 1522 ca. 45 jaar was, was daarom een volle neef van de 8-jarige Aernt/Arnout Willemsz. Het was gebruikelijk dat ooms als voogd optraden, maar die zullen niet meer hebben geleefd.</p>	<p>Conclusie is juist niets aan toe te voegen</p>
1545	<p>Arnout Willemsz van Nederveen draagt op 13 juni 1545 het ambacht Giessendam over aan Willem van Drenkwaard Boudijnsz.</p>	<p>Bron: leenregisters Holland Alblasserwaard nr. 12A Het ambacht Giessendam verdwijnt hiermee uit de familie Van Nederveen.</p>	<p>Klopt, maar het is wel opmerkelijk dat Arent Willems het macht hier verkoopt aan Willem van Drenkwaard, maar de belening van Nederveen wel doorgeeft aan zijn zoon, welke motieven lagen hieraan te grondslag en hoe komt deze Willem van Drinkwaard hier in beeld zie notitie</p>

Conclusies en opmerkingen

- 1) In het Nederveenboek is ten onrechte vermeld dat Willem Gerritsz van Nederveen (IV-c pag. 21) ambachtsheer van Giessendam was. Zijn kleinzoon Jan Jansz was de eerste. **Dat is niet helemaal zeker: Er is (en ik kan hem even niet vinden) een melding van de Janna de wijve van de heer van Giessendam.**
- 2) Er is geen bron bekend van de belening van Willem Gerritsz in 1411 met land in Giessendam door Margaretha van Kleef of later in dat jaar door graaf Willem VI van Holland. Die heeft in die periode overigens ook andere grond van Jan van Arkel aan derden beleend. **Inderdaad tot op heden niet bekend**
- 3) De belening van Willem in 1411 zou echter wel verklaren waarom deze tak van de familie Van Nederveen na de Sint Elisabethsvloed in 1421 in Giessendam terecht is gekomen. Duidelijk is dat Willem Gerritsz en zijn broer Jan hun vader niet zijn opgevolgd als ambachtsheer van Nederveen. Willem heeft wel de Edelhoeve in Dussen van zijn vader geërfd, maar die heeft hij in 1392 verkocht. Ook de Keteldoncse hoeve in Waardhuizen moet volgens mijn reconstructie uiterlijk 1396 zijn verkocht. Is een en ander gebeurd omdat de broers Willem en Jan naar de Alblasserwaard waren verhuisd vanwege hun huwelijk met vrouwen die daar vandaan kwamen? Over die vrouwen is niets bekend. De vrouw van Jan was waarschijnlijk een dochter van een Floris. **Zij bleven overigens tot de zoon van Arent wel beleend met de tienden van de parochie Capelle. Mijns Inziens zijn ze wel degeleijk opgevolgd, alllen is het register niet compleet tussen Govert van Nederveen 139 en Jan van Nederveen 1421**

...-13..: Govert van Nederveen Dirk Sterkenz. bij overdracht door Gerard van Nederveen, zijn oom, 7318 fol. 90v-91v.

...-139.: Govert van Nederveen, 7318 fol. 91.

25-6-1421: Jan van Nederveen bij dode van Jan, zijn vader, 7318 fol. 91.

17-12-1463: Jan van Nederveen bij overdracht door Adriaan van Klootwijk voor Johanna, dochter van Willem van Nederveen, diens vrouw, zijn moeder, 7318 fol. 91v-92.

6-1-1470: Floris van Nederveen bij dode van Jan, zijn vader, 7318 fol. 91v, 7319 fol. 3v.

18-12-1522: Adriaan van Nederveen Filipsz. voor Arnout van Nederveen, onmondig, bij dode van Willem van Nederveen, diens vader, 7320 fol. 142.

...-15..: Hulde van Arnout van Nederveen, 7320 fol. 142v. ...-1569: Willem van Nederveen, die aankwam bij dode van Arnout, zijn vader, vermeld, AGH., inv. nr. 744 fol. 42.

22-9-1609: Willem van Armelen Albertsz. voor Maria van Bruheze zoals Willem van Nederveen Arnoutsz., haar neef, die reeds lang buitenslands is, 7323 fol. 67.

- 4) In het Nederveenboek ontbreekt zoon Floris, geboren ca. 1410-1420, van Jan Jansz (V-c pag. 21) en Johanna Willems. Ik denk dat hij de Floris was die in 1482 schepen van Heusden was ([klooster Heusden](#)). In het Nederveenboek is dat vermeld bij zijn neefje Floris (pag. 22 onder 2 onder a). Ik vond een Floris waarschijnlijk getrouwd met een dochter van Willem Spiering van Well, in 1458 in Veen en in Wijk, allebei vlak bij Heusden ([leenregisters hofstede Boxtel land van Heusden](#) nr. 28 en 29). Neefje Floris is geboren ca. 1443 en dus toen nog maar ca. 15 jaar, al sluit dat niet uit dat hij in de 15de eeuw al op die leeftijd getrouwd was. **Ik denk niet dat hij ontbreekt De door ons gebruikte geboorte gegevens blijven benaderingen. Als hij geboren is ca 1430, wat wel mogelijk is, slaan alle feiten wel op 1 persoon kunnen slaan. En als hij de oudste is geweest van de kinderen en dat is wel waarschijnlijk odat hij als eerste**

wordt beleend, zal hij mogelijk ook ca 1430 geboren kunnen zijn. Dit verklaart ook dat Janne al volwassen kinderen had toen ze voor de tweede keer trouwde (met Adriaan van Clootwijk). Eri soverigens nog wel een Floris van Willems, de zoon van Willen Jans van Nederveen.

- 5) Het is niet bekend wie de vrouw was van Jan de eerste heer van Giessendam en daarmee moeder van Floris, Willem en Philip. Waarschijnlijk is Philip vernoemd naar zijn opa van moederskant, want de namen Floris en Willem kwamen al voor in de familie Van Nederveen. **Nee, dat klopt en daar blijven we ook naarstig naar op zoek**
- 6) Ook de vrouw van Philip VII-cis niet bekend. Waarschijnlijk was dat een dochter van een Adriaen, waarnaar zijn oudste zoon is vernoemd (zijn oom Willem noemde ook een zoon Aernt/Arnout, maar die is vernoemd naar zijn opa van moederskant). De volgende zoon Jan werd vernoemd naar de vader van Philip. De namen van de andere zonen Rijk, Govert, Gerrit en Teunis kwamen niet in de familie Van Nederveen voor en zullen dus ook uit de familie van moederskant komen. Maar een combinatie van (een groot deel van) die namen heb ik niet gevonden. **Ook hier blijven we naar zoeken**
- 7) Het Nederveenboek meldt overigens op pag. 24 dat Philip Jansz VII-c in het Valor Feodorum uit 1486 is vermeld met een hoeve groot 11 morgen in Giessen-Nieuwkerk. Ik heb op het internet maar twee versies daarvan kunnen vinden: [Valor Feodorum 1472-1474](#) en [Valor Feodorum 1476](#). In de versie 1476 heb ik niets kunnen vinden (wel zijn broer Floris). Volgens het Nederveenboek is Philip ook vermeld in 1472, dus waarschijnlijk betrof het de eerdere versie. Die was voor mij te moeilijk leesbaar (en te lang) om dat te kunnen controleren. **Het Valor Feodorum 1486 is een stuk waarvan het origineel in de tijd dat ik het heb mogen inzien (ca 30 jaar geleden al) in de kluis bij de Rabobank lag omdat dat nog persoonlijk bezit was van deze persoon. Waar het stuk nu is, is helaas niet bekend. In deze laatste versie staan ook diverse namen kinderen en kleinkinderen van Philips, waardoor dit stuk goed was vast te stellen.**

CK, 19-12-2023.

Notitie

In het archief in Gorinchem kwam ik de volgende akte tegen:

ORA Gorinchem 1541-1560

14-8-1546

Jacques DE CASTILLO X Juffr Cornelia POTS Henricxdr alias DE VEER bij testament van Henrick POTS alias DE VEER aangewezen als vgd (volgens de wet van den dorpe van Besoijen) van Willem VAN NEDERVEEN zijnde de onm zoon v/d zuster van zijn huisvrouw enz. Verder blijkt uit het testament van Heijnrick POTS en zowel uit de wet van Besoijen dat deze zekere partijen lands heeft liggen zoals: 4m in Papendrecht, 5m in Weverswijk en 8h in Besoijen.

Willem van Nederveen is hier nog onmondig. Hij is de zoon van Arent van Nederveen, heer van Giessendam.

Als ik bovenstaande akte goed lees, dan wordt zowel de vrouw van Arent als die van Henirck Pots alias De Veer niet genoemd, terwijl het juist die twee zijn, die verwant aan elkaar zijn.

Hoe dan ook Henrick Pots Alias de Veer is een zwager van Arent van Nederveen. Zijn dochter Cornelia en Jacques de Castillo. worden voogd over Willem ivm overlijden van de schoonzus van Henrick, de vrouw van Arent van Nederveen.

Overigens is dit bijna een jaar na de overdracht van Giessendam van Arent naar Willem van Drenkwaard.

Bovenstaande lezende had ik de volgende vraag

Wie is Hendrick Pots alias de Veer, en wie was zijn vrouw, want dat weten we wellicht ook wie de vrouw was van Arent ?

De afgelopen 4 weken ben ik op zoek gegaan naar dat antwoord en eigenlijk kreeg ik naar mate de tijd verstreek steeds meer inzicht in de verhoudingen en relaties in die tijd.

Hendrik Claesz Pots alias de Veer is geboren omstreeks 1480, zoon van Nicolaas Nicolaasz de Veer. Hendrik is overleden vóór zaterdag 14 augustus 1546 in Besoijen, ten hoogste 66 jaar oud.

Vermeld:

12-03-1506

Belening (12 morgen land in Heesbeen (135.: in het land van Heusden), (1394: enerzijds: de kerk van Heesbeen, anderzijds: de wetering van Heesbeen; 1444: enerzijds: de dijk van de Merwede, anderzijds: de heerstraat van Heesbeen).

15-7-1480: Rudolf van Haastrecht bij overdracht door Pieter van Wisschel Robertsz., LRK 119 c. Heusden fol. 5v-6.

12-3-1506: Hendrik de Veer voor Cornelia, zijn dochter, bij dode van Rudolf van Haastrecht, LRK 123 c. Heusden fol. 1v.

38 2-2-1540: Jan Dammasz., deurwaarder van de Grote Raad, voor Cornelia de Veer, weduwe van Gerard Mulart, raad

enz., ridder, LRK 104 fol. 26v.

7-2-1552: Jacob Dirksz. van Uden voor Cornelia Pots, LRK 104 fol. 40.

5-5-1559: Mr. Jan Blankebijl, advocaat postulant bij het Hof van Holland, voor heer Rudolf Mulart, kanunnik ten Dom te Utrecht, bij dode van Cornelia Pots, diens moeder, LRK 128 c. Sticht fol. 23v.

5-2-1562: Jan Jan Cornelisz. bij overdracht door mr. Jan Vos, procureur bij het Hof van Holland, voor heer Rudolf Mulart, kanunnik, LRK 129 c. Sticht fol. 21.)

van 1510 tot 1523
1540

schepen van Dordrecht (schepen in Dordrecht in 1510, 1511, 1514, 1515, 1518, 1519, 1522, 1523)

heeft een huis in Dordrecht (en wordt hiermee genoemd in een sententie van Andries Jansz Smit, dat hij ten huizen van Hendrick Pots het een en ander heeft weggenomen.)

vanaf ca 1546

als overleden (Heijnric die Veer.) in die dootboek van Heusden volgens ditzelfde doodboek was Heilwich zijn vrouw. Zij staat vermeld als Heilwich Henricx Veeren wijf

Als ik, bovenstaande goed lees dan is Cornelia de Veer, weduwe van Gerard Mulart een kleindochter van Rudolf van Haastrecht, en was Henrick dus getrouwd met Heilwig Rudolfsdochter van Haastrecht.

En daarmee weten we dat de vrouw van Arent van Nederveen, dus ook een dochter is van Rudolf van Haastrecht. Haar naam heb ik echter nog niet kunnen achterhalen.

Met het verzamelen van al deze gegevens kwam ik nog een ander opvallend ding tegen

In de periode's dat Henrick Pots alias de Veer schepen in Dordrecht was, was hij tegelijkertijd met Jawel Willem van Drenkwaard, de burgemeester van Dordrecht.

En hoewel ik geen sluitend bewijs kan vinden, ligt het wel voor de hand liggend dat deze Henrick Pots Alias de Veer een rol heeft gespeeld in de verkoop van Giessendam door Arent van Nederveen aan Willem van Drenkwaard.

En met het zoeken naar de familie van Henrick Pots alias de Veer, kwam ik nog iets opmerkelijks tegen

Henrick Pots alias de Veer staat als Schepen vermeld als Henrick Claesz (Nikolaas) de Veer. Waar de naam Pots vandaan komt is me nog niet duidelijk, vermoedelijk van een grootmoeder die afstamt van de Potsfamilie uit Antwerpen en ook in Dordrecht woonde. Zij waren betrokken bij de verkaveling van de Hoekse Waard.

Deze Nikolaas de Veer hebben we ook getraceerd, en bleek bekend te staan als Nikolaas Nikolaasz de Veer.

En deze kenden we echter al

Nicolaas Nicolaasz de Veer is geboren omstreeks 1445, zoon van Nicolaas de Veer.

Vermeld:

van 26-08-1439 tot 1500 Belening (3 morgen land in Lang Scheiwijk, (1550: strekkend noord en zuid van de weg tot de achterwetering), enerzijds: Gijsbert van Dalem, anderzijds: Otto van Heukelum, oost (1439: jonkvrouw Salmon; 1550: Gerard Smale), west (1439: heer Lambert Millinc; 1550: beneden: erven Hendrik van Heusden).

26-8-1439: Nikolaas die Veer Nikolaasz. bij overdracht door Jacob van der Haar, LRK 114 fol. 143.

25-4-1460: Nikolaas die Veer Nikolaasz., LRK 117b fol. 16v-17.

..-.-14..: Schepenen van Gorinchem verklaren, dat het leen toebedeeld is aan Wendelmoed, dochter van oude Nikolaas die Veer, LRK 417 c. leen.)

van 29-07-1446 tot 1500 Belening (Een weer van 7 morgen in Wolferen, genaamd Molenweer, strekkend van de Schelluinse weg tot de Merwededijk, boven: Jan Hendriksz. de Bontwerker, beneden: Noyde Allardsz.

29-7-1446: Nikolaas die Veer Nikolaasz. bij overdracht door Otto Jansz. van Tricht, LRK 115 c. Arkel fol. 8v.

25-4-1460: Nikolaas die Veer Nikolaasz., LRK 117b fol. 16v-17.

..-.-14..: Schepenen van Gorinchem verklaren, dat het leen toebedeeld is aan Wendelmoed, dochter van oude Nikolaas die Veer, LRK 417 c. leen.)

Zoon: Hendrick de Veer (Pots)

Zijn vader is Nicolaas de Veer

Nicolaas de Veer is geboren omstreeks 1410.

Vermeld:

van 26-08-1439 tot 1500 Belening (3 morgen land in Lang Scheiwijk, (1550: strekkend noord en zuid van de weg tot de achterwetering), enerzijds: Gijsbert van Dalem, anderzijds: Otto van Heukelum, oost (1439: jonkvrouw Salmon; 1550: Gerard Smale), west (1439: heer Lambert Millinc; 1550: beneden: erven Hendrik van Heusden).

26-8-1439: Nikolaas die Veer Nikolaasz. bij overdracht door Jacob van der Haar, LRK 114 fol. 143.

25-4-1460: Nikolaas die Veer Nikolaasz., LRK 117b fol. 16v-17.

..-.-14..: Schepenen van Gorinchem verklaren, dat het leen toebedeeld is aan Wendelmoed, dochter van oude Nikolaas die Veer, LRK 417 c. leen.)

van 29-07-1446 tot 1500 Belening (Een weer van 7 morgen in Wolferen, genaamd Molenweer, strekkend van de Schelluinse weg tot de Merwededijk, boven: Jan Hendriksz. de Bontwerker, beneden: Noyde Allardsz.

29-7-1446: Nikolaas die Veer Nikolaasz. bij overdracht door Otto Jansz. van Tricht, LRK 115 c. Arkel fol. 8v.

25-4-1460: Nikolaas die Veer Nikolaasz., LRK 117b fol. 16v-17.

...-14...: Schepenen van Gorinchem verklaren, dat het leen toebedeeld is aan Wendelmoed, dochter van oude Nikolaas die Veer, LRK 417 c. leen.)

Kinderen

Dochter Wendelmoed (±1440)
Zoon Evert Nicolaasz (±1442)
Zoon Nicolaas Nicolaasz (±1445)

Een van de kinderen is Evert Nicolaasz de Veer

Evert Nicolaasz de Veer is geboren omstreeks 1440, zoon van Nicolaas de Veer.

Vermeld:

van 1455 tot 21-04-1516 Belening (6 morgen tienden op Kortslagen

...-1455: Pieter Jansz. van Nederveen bij overdracht door Jan Back Gillisz., 6461 fol. 17.

5-5-1482: Melis Dirksz. bij overdracht door Pieter van Nederveen, 6462 fol. 74bis.

21-4-1516: Mr. Evert van der Veer voor Nikolaas van der Heien, zijn neef, bij dode van Gozewijn van der Heien Gozewijnsz., diens vader, 6463 fol. 102v.)

01-11-1516 (2 morgen 2 hont in de Arkelse hoeve (1639: met huis, hof en berg in Nieuwland achter de kerk), (1566: strekkend van de schenkel noordwaarts tot de saelsloot, west: Arnout Vink Antonsz., oost: Adriaan Pietersz. c.s., heer Hendrik Hubertsz. en Cornelis Pietersz.).

01-11-1516 1-11-1516: Nikolaas Adriaansz. bij overdracht door mr. Evert de Veer Nikolaasz., LRK 123 c. Arkel fol. 37v.)
Belening (7 morgen, strekkend van de Kwakernaatse molen tot de nieuwe kade en land van de leenheer tot de Viaanse opslag.

1-11-1516: Cornelis Frederiksz. van Blokland bij overdracht door mr. Evert de Veer Nikolaasz., ZRK 123 c. Arkel fol. 36v.)

Evert trouwde met **Helena van Baexen**. Helena is geboren vóór 1450.

Kinderen

Zoon Cornelis (±1465)
Zoon Laurens (±1480)

Onderaan zien we zoon Laurens en deze kennen we al:

Laurens de Veer is geboren omstreeks 1480, zoon van Evert Nicolaasz de Veer en Helena van Baexen. Laurens is overleden omstreeks 1554, ongeveer 74 jaar oud.

Vermeld:

13-11-1521 Belening (3½ hont (1778: bouw) land in Veen

vanaf 13-11-1521: Jan Jansz. bij overdracht door Laurens de Veer ook voor diens onmondige kinderen, C 581 fol. 5v-6.)
1544 (schepen van Breda, alwaar hij een huis bezit in de Steebrugstraate; laat zijne vele schulden onder voorrecht van boedelbeschrijving te aanvaarden)

Laurens trouwde met **Elisabeth (Lijsbet) Nederveen**. Lijsbet is geboren omstreeks 1483, dochter van Jan Jansz (Jan III van Nederveen en Agnes van Naeltwijck. Lijsbet is overleden vóór 1560, ten hoogste 77 jaar oud.

Vermeld:

vanaf 13-11-1508 (Vestbrief waarin kinderen onderling e.e.a. verkopen)

13-11-1521 Belening (3½ hont (1778: bouw) land in Veen

10-09-1569 13-11-1521: Jan Jansz. bij overdracht door Laurens de Veer ook voor diens onmondige kinderen, C 581 fol. 5v-6.)
(Nikolaas de Veer Laurensz., zoon van Elisabeth van Nederveen, te Berlicum buiten den Bosch bij dode van Hendrik van Deventer Hermansz., gehuwd met Klaasje de Veer, zijn nicht, die kocht, LRK 289 c. Polanen fol. 20v-24, 6464 fol. 49v-54v, LRK 340 fol. 85.)

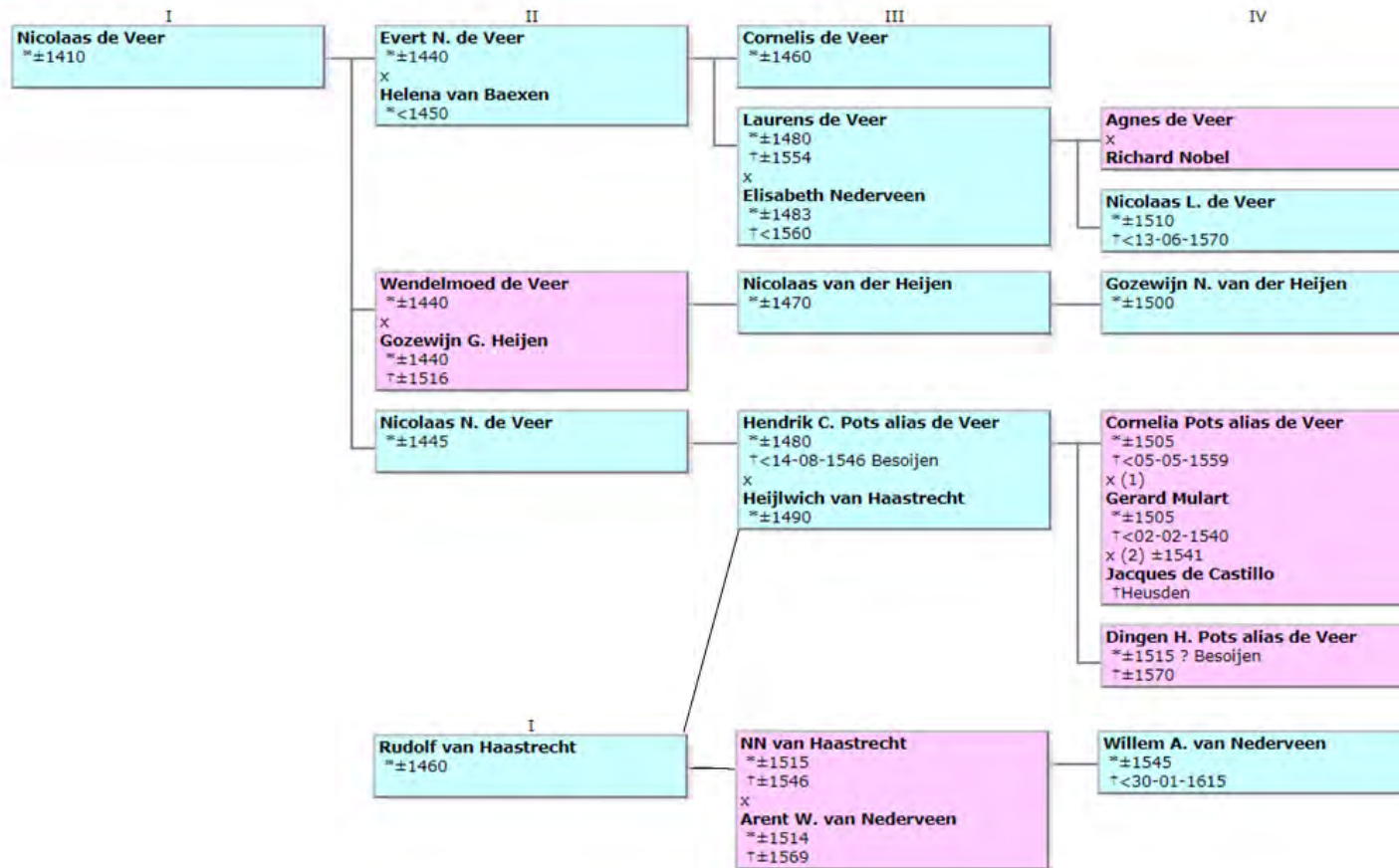
vermogen:

12-04-1520 Voor schepenen van Breda dragen Juffr. Agneeze van Nederverne, dochter wijlen Jan van Nederverne en weduwe van Joost van Wyck, en haar zuster Juffr. Elyzabeth van Nederverne, over aan hun broer Jan van Nederverne, schepen en burgemeester van Breda, de volgende goederen en lenen welke aan hun vader hadden behoord: - etc etc

En jawel dan zijn we bij Bertha en Agnes van Nederveen, dochters van Jan van Nederveen Jan III en Agnes van Naaldwijk

En misschien is het dan helemaal niet zo vreemd dat we hen en hun kleinkinderen ook weer tegenkomen in de beleningen inde Alblasserwaard zij moeten elkaar gekend hebben.

Laurens de Veer was een achterneef van Henrick Pots Alias de Veer.

Met betrekking tot Jozine van Nederveen zijn de volgende stukken bekend:

Josina van Nederveen is geboren omstreeks 1522, dochter van Willem Jansz van Nederveen en Machteld de Jeude. Josina is overleden vóór vrijdag 30 januari 1615, ten hoogste 93 jaar oud.

Josina:

- (1) trouwde met **Anthonis van Bruhesen**. Anthonis is geboren omstreeks 1510. Overleden voor 1555
- (2) trouwde, ongeveer 33 jaar oud, op donderdag 30 mei 1555 met **Cornelis Splintersz van Uitenham**, ongeveer 40 jaar oud. Cornelis is geboren omstreeks 1515, zoon van Splinter van Uitenham. Cornelis is overleden vóór donderdag 20 januari 1558, ten hoogste 43 jaar oud.

Vermeld:

van 1522 tot 1609

Een tiende (1615: de tienden) in de parochie Capelle (1421: in het ambacht Nederveen), (1569: gelegen buitendijks en daarom zonder profij (...-13..: Govert van Nederveen Dirk Sterkenz. bij overdracht door Gerard van Nederveen, zijn oom, 7318 fol. 90v-91v.

...-139.: Govert van Nederveen, 7318 fol. 91.

25-6-1421: Jan van Nederveen bij dode van Jan, zijn vader, 7318 fol. 91.

17-12-1463: Jan van Nederveen bij overdracht door Adriaan van Klootwijk voor Johanna, dochter van Willem van Nederveen, diens vrouw, zijn moeder, 7318 fol. 91v-92.

6-1-1470: Floris van Nederveen bij dode van Jan, zijn vader, 7318 fol. 91v, 7319 fol. 3v.

18-12-1522: Adriaan van Nederveen Filipsz. voor Arnout van Nederveen, onmondig, bij dode van Willem van Nederveen, diens vader, 7320 fol. 142.

...-15..: Hulde van Arent van Nederveen, 7320 fol. 142v. ...-1569: Willem van Nederveen, die aankwam bij dode van Arent, zijn vader, vermeld, AGH., inv. nr. 744 fol. 42.

22-9-1609: Willem van Armelen Albertsz. voor Maria van Bruheze (dochter van Josina Nederveen) zoals Willem van Nederveen Arentsz., haar neef, die reeds lang buitenslands is, 7323 fol. 67.)

van 1534 tot 1558

(beleend met 5 morgen land in de Oude Aa in het gerecht van Jutte van den Rijn (1515: Willem Turk van Nijenrode), strekkend van de Aadijk voor de hofstede naar de 'wade', waarvan 4 morgen ten zuiden van de Geersloot gelegen zijn, boven zuid: Otto van Nijenrode, ridder, (1420: Jan van Nijenrode; 1473: Gijsbert van Nijenrode) met 3 morgen, die Margaretha, dochter van Arnout Gerardsz., in leen heeft, noord: heer Jan van Nijenrode en erven Jan Woutman, en waarvan 1 morgen naast (1440: ten zuiden van) de 3 morgen ligt, zuid: de kerk van Breukelen en Jan van der Haar, noord: de 3 morgen.

29-5-1534: Cornelis van Hogelande, advocaat postulant bij het Hof van Holland, voor Cornelis uten Hamme, zijn neef, 17 fol. 35.

20-11-1558: Dominicus Cassiopijn voor **Josina van Nederveen** bij dode van Cornelis uten Hamme, haar man, die haarf 1500,- karolus ineens en f 100,- jaarlijks gaf, 21 fol. 39v-40.)

van 1612 tot 1615

Belening (Een tiende in Besoyen en in Zijdwinde, (1612: strekkend west van Roostersloot of de tiende van Hendrik Arnout Doedijnsz. oost naar Besoyen en van Schrevelduin noord tot de Maas), (1472: die zonder profijt is, omdat onder water staat).

...-1...: Jan van der Zijdwinde zoals Gerard van Nederveen, 7318 fol. 109.

16-12-1437: Willem, dochter van Jan van der Zijdwinde, bij dode van haar vader, 7318 fol. 109.

5-1-1441: Jacob van Gent bij dode van Willem Jansd., zijn moeder, 7318 fol. 109.

19-7-1462: Willem van Gent bij dode van Jacob, zijn vader, vermeld 1472, 7319 fol. 109v-110, 7318 fol. 92v, AGH., inv. nr. 877 fol. 149v.

17-10-1520: Mr. Cornelis van Gent en Agatha, zijn zuster, beiden met de helft bij dode van Willem, hun vader, 7320 fol. 132v-133.

27-4-1612: Arnout van Raveschot voor Anna van Gent, gehuwd met Jan van Raveschot, heer van 's-Grevelduin-Capelle en Waspik, bij dode van Robert van Gent, haar vader, die aankwam van mr. Cornelis, diens vader, met het geheel, na verzuim, 7323 fol. 120v-122.

30-1-1615: François de Witte, procureur bij het Hof van Holland, voor Maria van Bruheze, gehuwd met Albert van Armelen, bij dode van **Josina van Nederveen**, haar moeder, die aankwam van Willem van Nederveen Arentsz., haar neef, na verzuim, waarna overdracht aan Willem van Armelen, haar (klein)zoon, 7323 fol. 150v-153.)

Aan de Giessen

5.1 Giessen-Oudekerk

De heerlijkheid

Zoals onder Giessendam al is besproken hoorde Giessen-Oudekerk vóór 1382 bij de heerlijkheid Oud-Giessen, waaronder ook Giessendam viel. In 1382 werd deze grote heerlijkheid gescheiden; Giessen-Oudekerk kwam onder Willem (3) van Brederode en Giessendam onder Otto van Arkel. Alle onder Giessendam vermelde heren van voor 1382 waren dus ook heer van Giessen-Oudekerk. Kerkelijk bleef Oud-Giessen ongescheiden; de kerk van Giessen-Oudekerk was ook voor Giessendam en Peursum, maar beide dorpen hadden wel een kapel. Giessendam werd pas in de achttiende eeuw een zelfstandige kerkelijke gemeente, samen met Neder-Hardinxveld. Peursum bleef kerkelijk bij Giessen-Oudekerk.

Het leenrepertorium van Giessen-Oudekerk begint in 1390 en noemt als heerlijke rechten de smaltienden, tijnsen, excijnsen, visserijen, de molenwerf en enkele uitlanden. Later hoorde Giessen-Oudekerk bij het baljuwschap Zuidholland, zodat het een lage heerlijkheid was. Giessen-Oudekerk vormde tot 1957 een gemeente met Giessendam, maar ging toen op in gemeente Giessenburg, die in 1986 opging in de gemeente Giessenlanden.¹

De kerk van Giessen-Oudekerk, uit tweede helft veertiende eeuw, ingrijpend hersteld in 1657, het koor werd in 1838 afgebroken. (van Groningen (1992), p. 151, 153)

Heren en vrouwen van Giessen-Oudekerk

Familie De Molenaar en anderen

1306-1382

Vóór 1382 hoorde Giessen-Oudekerk, evenals Giessendam, onder de heerlijkheid Oud-Giessen, zodat deze plaatsen dezelfde heer hadden, tot 1369 familie De Molenaar en tussen 1369 en 1382 verschillende anderen. Zie verder Giessendam.

Willem (3) van Brederode (c1345-1389)

1382-1389

Broer van Reinoud I, ridder, ongehuwd. In 1369 was Reinoud van Brederode, samen met vier andere ridders, heer van Oud-Giessen geworden maar in 1382 bleek het deel van Reinoud in bezit te zijn van Willem. Er is geen belening bekend, maar Willem werd in dat jaar heer van Giessen-Oudekerk na de scheiding van het oude ambacht Giessen in Giessendam en Giessen-Oudekerk. Hij kreeg *het overste ambacht daer de kercke te Ghiesen in staet, boven grenzende aan Peursum, dat ook van Brederode is*. In 1390 beleend met ledige hand.² Ook heer van Peursum en van Waalwijk, een Hollandse enclave in Brabant. Rentmeester van Zuidholland (1372-1373) en baljuw en rentmeester van Amstelland (1380-1386). Nam in 1371 als bevelhebber van een strijdgroep deel aan de slag van Baesweiler bij Gulik.³

Jan van Brederode (c1372-1415)

1389-1402

Neef, zoon van Reinoud I, ridder. Geen belening bekend, maar dat hij heer van Giessen-Oudekerk is geweest blijkt uit het feit dat hij in 1392 door de graaf werd gemachtigd een rechter aan te stellen in zijn ambacht van Giessen, waarmee Giessen-Oudekerk bedoeld moet zijn. Zie verder Hardinxveld.⁴

Walraven I van Brederode (c1376-1417)

1402-1409

Broer, ridder. Geen belening bekend, maar dat Walraven heer was, blijkt uit het feit dat hij in 1409 de heerlijkheid opgaf door spadesteking; ze verviel daardoor aan de Grafelijkheid. Dit zal te maken hebben gehad met de grote watersnoodramp in het rivierengebied in 1409. Zie verder Hardinxveld.

Wisschaert I van Hontswijk (-i/v1428)

1409-1428

Begunstigde. In 1409 of 1410 beleend na toewijzing

door de graaf, *om te bedijken*, nadat Walraven I van Brederode de spa in de dijk gestoken had. In 1413 nogmaals beleend, toen met de toezegging dat hij mocht verlaten zoals Walraven van Brederode *die de dijk niet kon houden*. In 1413 ook beleend met de hoge heerlijkheid van Giessen-Oudekerk, die in 1410 nog aan de graaf was gebleven. Ook heer van Peursum. Stalmeester van graaf Willem VI. In 1417 aangesteld als baljuw van de voormalige heerlijkheden van Walraven, *de goederen welke de heer van Vianen (Van Brederode) verlaten had*.⁵

Dijkgraven van de Alblasserwaard

1428-1434

Beheerders. Tielman van Hontswijk erfde Giessen-Oudekerk van zijn broer Wisschaert, maar hij had er kennelijk weinig zin in en *verzuimde bij dijkrecht*. Er is dan ook geen belening van hem bekend. Uit de latere verkoop volgt dat de heerlijkheid toen in handen werd gegeven van de dijkgraven van de Alblasserwaard.⁶

Arend van Gendt (-1458)

1434-1442

Koper, ridder. Beleend in 1434 nadat Tielman van Hontswijk verzuimde en na koop van de hoogheemraden van de Alblasserwaard.⁷ Van Gendt was toen al jaren heer van Giessen-Nieuwkerk, Hardinxveld en nog andere heerlijkheden. Zie verder Hardinxveld.⁸

Tielman van Hontswijk (-i/v1451)

1442-1451

Broer van Wisschaert. De Van Hontswijken bleven nog in beeld, want in 1442 werd Tielman alsnog beleend, echter behoudens het recht van heer Arend van Gendt. Waaruit dit recht bestond vermeldt het leenrepertorium niet, maar uit het feit dat de heerlijkheid later overging naar de kinderen van Arend van Gendt zal dit recht waarschijnlijk hebben bestaan uit het terugvallen van de heerlijkheid op Arend van Gendt of zijn nakomelingen bij het uitsterven van de Van Hontswijken.⁹

Wisschaert II van Hontswijk

1451-1453

Zoon. Beleend in 1451 na de dood van zijn vader.⁹

Machteld van Gendt en Christina van Gendt

1453-1465

Dochters van Arend, jonkvrouwen. In 1453 werd Giessen-Oudekerk, evenals Giessen-Nieuwkerk, Papendrecht en, een jaar later, Peursum, door Arend van Gendt overgedragen op zijn twee dochters, te weten Machteld, die getrouwd was met Bruisten die Jeude, heer van Hardinxveld, en Christina, getrouwd met Maarten van Herlaer, heer van Poederloijen.⁹

Jacob Pot (-1479)

1465-1470

Koper, knaap, ov. Antwerpen. Beleend in 1465 na koop van de zusters Van Gendt.¹⁰ In 1446 beleend met de heerlijkheid Katendrecht en in 1447 met de visserij op de Maas tussen Feijenoord en Poortugaal. Tollenaar van Geervliet, Schoonhoven en Gorinchem, baljuw en rentmeester van Putten en Strijen, baljuw van Zuidholland, veertigraad en schout van Dordrecht (1457-1479). Tr.(1) **Ijde van Rosendael**, tr.(2) **Geertruyd de Jonge Reyniersdr.** (-i/n1510).

Pot raakte als schout van Dordrecht in opspraak, werd door de magistraat van de stad in 1470 gevangen genomen en een half jaar in Den Haag in hechtenis gehouden. In 1471 won hij een proces voor de Hoge Raad van Mechelen, waarbij zeven leden van de magistraat van Dordrecht wegens machtsmisbruik en gewelddaden werden veroordeeld. Na verovering van Dordrecht door de Hoeken week hij in 1479 uit naar Antwerpen, waaruit hij ook afkomstig was.¹¹

Nicolaas van de Werve (-1503)

1470-1503

Koper, ridder, zoon van Arnout en Machteld Pot, een nicht of zuster van Jacob Pot, ov. Dordrecht. In 1470 beleend bij overdracht. Schepen van Antwerpen, drossaard van Bergen op Zoom (1464-1503). Tr. Antwerpen 1457 **Magdalena van Halmale** (-1498).¹²

Arnout van de Werve (-1520)

1503-1520

Zoon, ridder, begr. Bergen op Zoom. Beleend in 1503 na de dood van zijn vader. Tr. omstreeks 1492 **Bertha van Loon van Kijfhoek**.¹³

François van de Werve (-1541)

1520-1541

Zoon, ov. Brielle. Beleend in 1520 of 1521 na de dood van zijn vader. Baljuw en ruwaard van Voorne en Putten. Tr.(1) **Machteld van Bronkhorst**, tr.(2) **Mechtilde Sonke**.¹⁴

Joost van de Werve (-1573)

1541-1573

Zoon, ov. Hoorn. Beleend in 1543 bij de dood van zijn vader.¹⁵ Baljuw van Brielle en Voorne, gecommiteerde in de Staten-Generaal. Tr. **Geertruida van Tuyl van Serooskerke**, jonkvrouw. Van de Werve nam in 1573

aan de Spaanse zijde deel aan de slag om de Zuiderzee bij Hoorn, werd daarbij gevangen genomen en overleed kort daarna in Hoorn.¹⁶

François van de Werve (-1603)

1573-1603

Zoon, ov. Utrecht, ongehuwd. Beleend in 1576 bij de dood van zijn vader. Bezat land in Giessendam en Bleskensgraaf. Schepen van Brussel. Volgens zijn testament waren er meerdere erfgenamen van Giessen-Oudekerk. De heerlijkheid raakte versnipperd en die splitsing zou ruim 150 jaar aanhouden, vergezeld door diverse geschillen tussen de familieleden. Om hier enig zicht op te krijgen is bijgaand schema van de familie opgesteld. Aan de hand van dit schema en de verschillende, niet altijd volledige en elkaar soms tegensprekende leenrepositoria, is het meest waarschijnlijke verloop bepaald.¹⁷

Eleonora van de Werve (-1624)

1603-1624

Zuster, ov. Schilde (B). Beleend in 1604 bij de dood van haar broer. Erfde in 1602 goederen op Schouwen en in Stavenisse, samen met haar zusters Anna en Machteld. Tr. **Hendrik Oem van Wijngaarden**, haar neef.¹⁸

Hendrik Oem van Wijngaarden (-1640)

1624-1640

Weduwnaar. Na het overlijden van zijn vrouw werd de heerlijkheid in tweeën gesplitst.¹⁹ De ene helft ging naar haar zuster Anna en haar nicht Maria en de andere helft naar haar weduwnaar. Hij werd echter pas in 1632 beleend, wat te maken had met ziekte; hij herstelde in Zierikzee van een beenkwaal, aldus het leenrepositorium. Heer van Everswaard, een in 1530 verdrinken dorpje bij Bergen op Zoom, van Westkerke op Tholen, van Aarntsberge of Geraardsberge in Zierikzee, en van Amers. Bezat het huis den Emer in Princenhage bij Breda, dat in 1628 wegens achterstallige rente openbaar werd verkocht. In 1606 beleend met de tienden van Herlaer in Giessen-Oudekerk.

Hendrik werd opgevolgd door zijn zoon Godschalk, die in 1644 na verzuim werd beleend. Hij nam daarbij *beneficium van inventaris* zodat hij bij een tegenvallende waarde van de erfenis kon afzien. Waarschijnlijk heeft hij ook van dat recht gebruik gemaakt, want we komen hem nergens tegen als heer van Giessen-Oudekerk. Het zal ook te maken hebben gehad met onenigheid in de familie over de vraag wie rechthebbende was. Een jaar eerder was Anna van de Werve namelijk al beleend met dezelfde helft van de heerlijkheid.²⁰

Maria van de Werve (-1643)

1624-1643

Nicht van Eleonora, dochter van haar zuster Machteld. Beleend in 1625 bij de dood van haar tante Eleonora met een vierde deel. Tr. 1626 **Boudewijn van Beekestein** (-1660), heer van Persijn.²¹

4.3 Giessendam

De heerlijkheid

Voor 1382 bestond Giessendam nog niet als afzonderlijke heerlijkheid, maar maakte het onderdeel uit van de heerlijkheid Giessen of Oud-Giessen, waarvan de familie De Molenaer heer was. Hetzelfde geldt voor Giessen-Oudekerk. De 'Molenaers' waren ook heer van Molenaarsgraaf, maar dat was een afzonderlijke heerlijkheid. In het leenrepertorium, dat begint in 1306, wordt Oud-Giessen omschreven als ambacht met visserij, tienden en veren, strekkend van de parochie Sliedrecht tot Peursum met een hofstede en huizing. Het was een leen van de graaf van Holland. In 1231 wordt Giessendam voor het eerst vermeld. Het woord huizing kan wijzen op een kasteel of ridderhofstad. Hierover zijn echter geen verdere gegevens beschikbaar. In 1382 werd het ambacht Giessen gedeeld en werd Giessendam van Giessen-Oudekerk afgescheiden. Giessendam hoorde bij het baljuwschap Zuidholland en was dus een lage heerlijkheid.

Oorspronkelijk hoorde Giessendam kerkelijk bij Giessen-Oudekerk, maar sinds 1597, dus grofweg sinds de reformatie, kerkten inwoners van Giessendam en Neder-Hardinxveld gezamenlijk in een kapel in Neder-Hardinxveld op de grens met Giessendam. Deze kapel werd in 1698 gesloopt en vervangen door een kerkgebouw. In 1729 vond de officiële stichting van de kerk Van Giessendam-Neder-Hardinxveld plaats. Het huidige kerkgebouw van deze kerk stamt uit 1843. In 1957 werden de burgerlijke gemeenten Hardinxveld en Giessendam, met uitzondering van Giessen-Oudekerk, tot één gemeente samengevoegd.¹

Kerk van Giessendam-Neder-Hardinxveld, gebouwd in 1843.

Her en vrouwen van Giessendam

Jan de Molenaer (-i/v1321)²

1306-1321

Koper, ridder. In 1306 na koop beleend met het ambacht Giessen met visserij en een hofstede, *na verbeurte* door de heer Van der Leede.^{3,4} In 1311 beleend met land in Niemandsvriend, dat zou worden geërfd door zijn zoon Wouter. Tr. **Katelijne N.N.** In 1321 is sprake van de voogdij van de kinderen van Jan de Molenaer.⁵

Tielman de Molenaer (-1345)

1321-1345

Zoon (*heer Jan Molenaersz.*), ridder, ov. Stavoren. Beleend in 1321 met lijftocht voor zijn vrouw. Wordt in 1321 en 1326 vermeld als heer van het ambacht Oud-Giessen. Op hem is het wapen van Giessendam gebaseerd. Kreeg in 1320 10 morgen land in Giessen als eigen goed en in 1327 15 morgen in Giessen van de graaf. In 1332 wordt gesproken over land in Giessen in Tielmansambacht. In 1340 kreeg hij de gruit van Dordrecht in ruil voor een lening aan de graaf. Tielmans broer Hendrik werd in 1344 beleend met een polder bij Giessendam. Tielman was schepen van Dordrecht, lid van de grafelijke raad (1339) en baljuw en rentmeester van Zuidholland.⁶ Tr. **Hadewig N.N.**

Steunde Willem III bij de belegering van de burcht van Heusden rond 1320, nam in 1337 deel aan een gezantschap naar Engeland, nam in 1345 deel aan de oorlog met de stad Utrecht en sneuvelde in datzelfde jaar in de strijd tegen de Oostfriezen. In 1322 verleende de graaf van Holland een handvest aan het ambacht Oud-Giessen.⁷

Wapen van Giessendam.

Moelnaerstraat

De Moelnaerstraat in (Hardinxveld-)Giessendam.

Jan de Molenaer (-1352)

1345-1352

Broer, ridder, vermeld van 1336 tot 1352, ov. Dordrecht. Beleend in 1346, ook met Alblas, waarbij een deel van het huidige Alblasserdam hoorde, alsmede het huis Souburg bij Alblasserdam, een leen van Teijlingen. Een jaar eerder was hij al beleend met Molenaarsgraaf. Daarbij was geregeld dat zijn broer Tielman zou erven, tenzij die eerder zou overlijden; in dat geval zou Jans dochter erven, wat ook gebeurd is. Jan was lid van de grafelijke raad en in 1338 rentmeester van Kennemerland en Westfriesland.

Ging in 1336 met Willem IV naar Pruisen. Raakte in conflict met de stadsregering van Dordrecht over de rechtspraak; in 1346 moest hij bepaalde goederen aan Dordrecht afstaan. In 1347 ontstond er een geschil met Dirk van Herlaer, de heer van Ameide, over de zogenaamde tienden van Herlaer in Oud-Giessen; hiermee was Dirk in 1327 beleend. In 1351 mocht Jan een rechter aanstellen in zijn gerechten in Zuidholland. In 1348 nam hij deel aan de oorlog tegen de bisschop en was in 1352 bij de belegering van de Hoekse burcht Geertruidenberg. Jan was Kabeljauw, werd in 1352 vermoord bij een aanslag van Hoekse ballingen op Dordrecht.^{8,9}

Catharina de Molenaar

1352-1369

Dochter, jonkvrouw. Beleend in 1354, *zoals haar vader*. Ook vrouwe van Molenaarsgraaf en Alblas. Catharina was de laatste uit haar geslacht die Oud-Giessen bezat. Haar bezit werd geërfd door haar kinderen, maar die wilden ervan af.¹⁰ Het bezit werd een te grote last gezien de slechte waterstaatkundige toestand. Het onderhoud van de dijken kostte zoveel geld dat de heerlijkheden verkocht moesten worden.¹¹

**Otto van Arkel, Reinoud I van Brederode,
Jan van Herlaer, Jan I van Langerak en
Herbaren IV van Liesveld**

1369-1373

Kopers. Beleend in 1369 na koop; kochten *om behoudenis-
se des lants alle goet tussen Lecke en Merwede van de kinderen
van Giessen*. Naast Giessen hoorde hier ook Alblas met
huis Souburg en waarschijnlijk ook Molenaarsgraaf bij.
De koopprijs bedroeg 1400 pond hollands; daarnaast
zouden ze nog 200 pond besteden aan dijkherstel. Al
deze heren hadden al bezittingen in de Alblasserwaard.

Otto van Arkel is behandeld onder Gorinchem, Rein-
oud I van Brederode onder Hardinxveld en Jan van Her-
laer en zijn opvolger, dochter Heilwich, volgen onder
Meerkerk.

Jan I van Langerak (c1322-1378), ridder. Vanaf 1353
heer van Langerak en half Nieuwpoort. In 1376 beleend
met de hofstede Langenstein in Langerak, ook beleend
met de tienden van Groot-Ammers. Raad van Holland,
baljuw van Schoonhoven en Gouda. Tr.(1) **N.N. van
Heukelum**, een dochter van Otto II van Heukelum,
tr.(2) **Elisabeth van Wadenoyen**.

Herbaren IV van Liesveld (-i/v1391), ridder. Heer van
Liesveld en half Nieuwpoort. Tr. **Lijsbeth van Buren**.¹²

Otto van Arkel en Daniël van Tolloisen sr. en jr.

1373-1382

Kopers. In 1373 werd Otto van Arkel beleend na over-
dracht door Heilwich van Herlaer, Jan I van Langerak
en Herbaren IV van Liesveld van hun deel van Oud-
Giessen. Hij bezat toen dus 4/5 deel. Reinoud I van Bre-

derode droeg zijn 1/5 deel, ook in 1373, over aan Daniël
van Tolloisen (-1389), ridder, en diens zoon Daniël.

Daniël van Tolloisen sr., zoon van Dirk van de
Merwede, ridder, vermeld van 1346 tot 1373. Heer van
Tolloisen. Bezat tienden in Giessen-Oudekerk en Gies-
sendam, die hij in 1360 kocht na de dood van Gerard van
Herlaer, en waarmee hij zijn vrouw in 1384 lijftochtte.
Hij was lid van de grafelijke raad, kamerling van Wil-
lem V en dijkgraaf van de Grote Waard (1352-1355). Tr.
Elisabeth van Kronenburg.

Daniël van Tolloisen jr. (-i/v1389), ridder, vermeld
van 1366 tot 1389. Heer van Tolloisen. Was eigenaar van
herberg Henegouwen in Dordrecht met 30 bedden, die
in 1389 na zijn dood werd overgedragen. In 1388 kaste-
lein van Geertruidenberg.

De beide Daniëls beloofden bij een dijkbreuk
voor 200 pond te zullen verdijken. Maar zij zul-
len wel de spade in de dijk hebben gestoken, want
dit deel ging weer terug naar de Van Brederodes.
Dit blijkt uit de verdeling van Oud-Giessen in 1382
in Giessen-Oudekerk en Giessendam door Otto van
Arkel en Reinouds broer Willem (3) van Brederode.
Het is niet bekend wanneer Reinoud zijn deel heeft
overgedragen aan zijn broer. Otto van Arkel werd
heer van Giessendam, *het nederste ambacht met de hof-
stede*, en Willem (3) van Brederode werd heer van
Giessen-Oudekerk. De ambachten bleven wel één
parochie en er was maar één waterschapsbestuur,
bestaande uit zeven heemraden. Deze situatie is ge-
handhaafd tot 1805. Otto behield ook nog Alblas.¹³

Oprijlaan van het voormalige huis Souburg bij Alblasserdam.

Otto van Arkel

1382-1396

Koper. Hij was de eerste heer van de in 1382 ontstane afzonderlijke heerlijkheid Giessendam. Zie verder Gorinchem.

Jan V van Arkel

1396-

Zoon. Uit de eerstvolgende belening in 1408 valt op te maken dat de heer Van Arkel in het verleden de spade gestoken had, zodat hij ook heer is geweest. Waarschijnlijk heeft de Arkelse oorlog daarbij ook nog een rol gespeeld. Met de spadesteking verviel Giessendam aan hertog Albrecht van Beieren, graaf van Holland. Hetzelfde geldt voor Molenaarsgraaf en Alblas, bestaande uit Oud-Alblas en Alblasserdam. Zie verder Gorinchem.¹⁴

Margaretha van Kleef (1375-1411)

-1411

Begunstigde, weduwe van hertog Albrecht van Beieren, graaf van Holland, waarmee ze in 1394 was getrouwd, hertogin, ov. Haarlem. In 1408 beleend *bij gifte* van de graaf. Giessendam was vanwege de hoge kosten van de bedijking niet zo'n begerenswaardig bezit en ook zij wilde er, *overmits quader dyckaedzen wille*, weer van af.¹⁵ Hoe lang Margaretha vrouwe van Giessendam is geweest, is niet precies bekend en ook niet of haar stiefzoon, Willem V van Beieren, een nieuwe leenman heeft gevonden. In ieder geval volgde Margaretha in 1408 de raad op om Giessendam en de andere 'Giessense' heerlijkheden weer te accepteren. Ze werd toen door haar stiefzoon, de nieuwe graaf van Holland, beleend *met*

Margaretha van Kleef. (van Rees, p. 64)

de goederen die voortjids de kinderen van Giessen toebehoorden, en die de heer van Arkel daarna aangenomen had en om des quaets dycx wille ook weer teruggegeven had. Ze beloofde de dijken te laten maken. Ook het hoge gerecht werd haar *voor haar leven* toegewezen. Hiertoe mocht ze een *gewaard rechter ter hoger vierschaar zetten*. Ze werd in 1408 ook beleend met een rijswaard in Giessendam, de zogenaamde Polre. Kocht in 1402 de heerlijkheden Amstelveen, Sloten, Osdorp en het Huis Schoten in Haarlem, later Huis ter Kleef genoemd, van Coenraad Cuser, die ook heer van Oosterwijk was. Ze werd er in 1402 mee beleend. In 1408 beleend met Alblas, ook vrouwe van Molenaarsgraaf. Tr. Keulen 1394 **Albrecht van Beieren** (1336-1404), geb. München, ov. Den Haag, onder meer graaf van Holland.¹⁶

Arend van Leijenburg en Jan II van Langerak

1411-1413

Begunstigden of beheerders, heren van respectievelijk Leijenburg en Langerak, ridders. Op enig moment werd Giessendam, alsmede Alblas en Molenaarsgraaf, door de graaf in leen gegeven aan beide vermelde ridders. Dit blijkt uit een charter van 1413, waarin wordt gesproken over de heerlijkheden van Giessen, die Arend van Leijenburg en Jan van Langerak in leen bezeten hadden. De belening is niet in het leenrepertorium opgenomen, maar zal waarschijnlijk hebben plaatsgevonden na het overlijden van Margaretha van Kleef in 1411. Het is ook niet ondenkbaar dat de heerlijkheden al tijdens haar leven zijn overgedragen. Voor Arend van Leijenburg zie verder Leijenburg.¹⁷

Jan II van Langerak (c1380- i/v1439), ridder. Heer van Langerak en half Nieuwpoort. In 1400 beleend met de hofstede Langestein in Langerak, een Arkels leen, in 1410 met tienden in Groot-Ammers, waarmee hij in 1430 zijn vrouw lijftochtte. Dijkgraaf van de Alblasserwaard, baljuw van Schoonhoven, in 1412 door de graaf van Holland aangesteld als drossaard, baljuw en rentmeester van het Land van Altena en kastelein van slot Loevestein. Tr.(1) **Elburg van Polanen** (c1388-i/v1430), dochter van de heer van Asperen, tr.(2) **Agnes van Ahaus**,¹⁸ in 1430 als Agnes van Naehuse gelijftocht met de tienden van Groot-Ammers.

Na het overlijden van zijn schoonzuster Cunegonde van Asperen maakte Van Langerak ten behoeve van zijn dochter Elburg ook aanspraak op Asperen. Zie verder Asperen.¹⁹

Dijkgraven van de Alblasserwaard

1413-1451

Beheerders. Volgens de hiervoor vermelde charter uit 1413 werden de heren van de Alblasserwaard, of wel de gezamenlijke ingelanden, na overdracht door de heren Van Leijenburg en Van Langerak, beleend met

Giessendam, Alblas en Molenaarsgraaf, de heerlijkheden *die vanouds van die van Giessen waren en die Johan van Arkel na te hebben plach*. De overdracht had als specifiek doel het herstellen van de dijken.^{20,21} Het bestuur werd uitgeoefend door de dijkgraven. De geschiedenis herhaalde zich in 1421 toen de ingelanden de goederen van Giessen, dus Giessendam, Alblas en Molenaarsgraaf, opnieuw ter bedijking kregen aangeboden. Ze kregen tevens toestemming om de heerlijkheden uit te geven aan wie zij wilden. Of er tussen 1413 en 1421 nog andere heren zijn opgetreden is niet bekend en ook niet in hoeverre er na 1421 door de heren van de Alblasserwaard nog heerlijkheden in achterleen zijn uitgegeven. Gezien de tekst van de eerstvolgende bekende belening door de graaf in 1451 is dat laatste onwaarschijnlijk.²²

Jan van Nederveen (-i/v1452) 1451-1452
Koper. In 1451 beleend door Filips de Goede *in opdracht van de majesteit* nadat hij de heerlijkheid had gekocht van de ingelanden. Ook heer van Nederveen, een dorp dat in 1421 was ondergelopen en waarvan hij het ambacht in 1434 verkocht aan Dirk van de Merwede, heer van Babylonienbroek. Tr. **Johanna Willemsdr. van Nederveen** (-i/v1471), zijn nicht. In 1439 beleend met 4 morgen in Giessendam. Zij tr.(2) Adriaan van Klootwijk.²³

Jan van Nederveen (-i/v1469) en **Adriaan van Klootwijk**^{24,25} 1452-1469
Zoon en diens stiefvader. In 1452 werd Jan bij de dood van zijn vader beleend, waarbij hij de helft toekende aan zijn stiefvader, die in het leenregister schoonvader wordt genoemd. In 1463 werd Van Nederveen beleend met tienden in Nederveen. Jan van Nederveen tr. **Agnes van Naaldwijk**.^{26,27}

Floris van Nederveen 1469-1491
Zoon. In 1469 beleend bij de dood van zijn vader. In 1470 beleend met tienden in Nederveen. Schepen van Heusden.²⁸

Willem van Nederveen (-i/v1522) 1491-1522
Broer, koper. In 1491 beleend bij overdracht door zijn broer. Tr. **Machteld de Jeude**, dochter van de heer van Hardinxveld. Werd in 1513 gelijftocht met opbrengsten uit de heerlijkheid ter grootte van 40 ponden vlaams.²⁸

Arend van Nederveen (-1554) 1522-1545
Zoon, ridder. Beleend in 1522 na de dood van zijn vader, ook met tienden in Nederveen.²⁸

Willem I van Drenckwaert (-i/v1555) 1545-1555
Koper. In 1545 beleend bij overdracht door Van Nederveen. Kocht later ook Giessen-Nieuwkerk en was van 1550 tot 1555 ook heer van half-Puttershoek. In 1529 beleend met tienden in Moerkerken, in 1530 met 15 morgen in Puttershoek. Schepen (1517-1540), burgemeester en thesaurier van Dordrecht, raad en rentmeester van Zuidholland, erfwatergraaf van de Nederwaard, rentmeester van Strijen. Tr. **Cornelia van Steenhuysen** (-1538).²⁹

Boudewijn van Drenckwaert (1515-1578) 1555-1578
Zoon. In 1555 beleend bij de dood van zijn vader. Heer van Puttershoek van 1555-1578, ook heer van Giessen-Nieuwkerk. In 1565 beleend met een vierde deel van de heerlijkheid Naters bij Brielle. In 1555 beleend met tienden in Moerkerken en met de 15 morgen in Puttershoek. Bezat ook een landhuis in Geervliet. Raad en rentmeester-generaal van Zuidholland, schepen, burgemeester en thesaurier van Dordrecht, baljuw van Putten (1541-1567), dijkgraaf van de Zwijndrechtse Waard, dijkgraaf van de nieuwe polder de Ruigenhil bij Willemstad, die in 1565 gereed kwam. In Willemstad is een straat naar hem genoemd. Tr.(1) **Catharina van Hogeland**, tr.(2) **Johanna Suys**, weduwe van de heer van Heerjansdam.³⁰

Wouwerik van Drenckwaert (-i/v1585) 1578-1585
Broer. In 1579 beleend bij de dood van zijn broer. Ook heer van Giessen-Nieuwkerk. Schepen van Dordrecht (1555-1571).³¹

Willem II van Drenckwaert (1539-1592) 1585-1592
Neef, zoon van Boudewijn. Beleend in 1585 na de dood van zijn oom. Ook heer van Giessen-Nieuwkerk en Puttershoek; in 1579 beleend met een vierde deel van Naters. Erfde het landhuis in Geervliet van zijn vader, bezat ook tienden in Bleskensgraaf. Baljuw van Putten, dijkgraaf van Mijnsheerenland. Tr. **Maria van der Laan** (1552/1553-1615).³²

Van Nederveenpad

Straat in (Hardinxveld-)Giessendam.

Boudewijn
Drenkwaartlaan

Straat in Willemstad.